

Domáci glasovi

D 284575

Stev. 152

Lienz, četrtek 1. avgusta 1946.

Leto 2.

BORBA ZA AVSTRIJO

"Ljubezen gre skozi želodec". Ta slavni izrek je postal značilen za vso povojno politiko. Oba velika partnerja, tako zapadno demokratski kot tudi vzhodni "ljudsko-antifašistični", se v borbi za nadoblast v centralni Evropi prav vneto poslužujeta prav tega načela. V čem se ta boj kaže v današnji Nemčiji, je naš list že pred kratkim poročal. Ravno te dni pa je postalo posebno vidno snubljenje Avstrije; vsi avstrijski časopisi so podni poročili o raznih ukrepih zasedbenih oblasti.

Današnji gospodarski položaj Avstrije je vseprej kot rožnat; to tudi sami dobro čutimo v malemu številu kalorij in praznem želodcu. Pa še vse drugače bi s morali mi z Avstrijci vred zategniti pasove, da niso priskočile na pomoč zapadne države v obliki UNRRE. Saj smo brali, da more Avstrija iz svojih zalog nuditi svojemu prebivalstvu samo do 250 kalorij dnevno; da pridemo do kakih 1100 do 1200 kalorij, kolikor je nujno potrebno, da človek še obvisi med življenjem in smrtjo, je zasluga UNRRA-e, ki je Avstriji dala in še daje ta živila in to popolnoma zastonj. Izkupiček za živila porabi država za svojo obnovo. To je ogromna gospodarska pomoč, ki jo zapadni narodi nudijo mali Avstriji: na eni strani so jo obvarovali katastrofe, ki je grozila v obliki lakote, na drugi strani so pa dana s tem državi na razpolago ogromna denarna sredstva, ki se glase na težke dolarske milijone. Ko so pred kratkim Sovjeti zaplenili več stotisoč ha zemlje in vsa takozvana "nemška podjetja" svoje cone, so Amerikanci takoj odgovorili s tem, da so slična podjetja v svoji coni izročili v upravljanje avstrijski vladi "dokončne odločitve laičnega vprašanja". Angleži in Francozi bodo temu zgledu verjetno kmalu sledili.

Pomoč UNRRE kot pripravljenost zapadnih zaveznikov, Avstrijo gospodarsko postaviti na lastne noge, mora seveda imeti odnevi v avstrijski politiki, še bolj pa pri avstrijskih množicah. Da je položaj delavstva vsled stalnih cen živil in industrijskih proizvodov težek, o tem smo nedavno poročali v članku "Nevarnost inflacije". Tam smo stavili kot primer delavca, ki zasluži svojih 120 šilingov mesečno. Če je ta že oženjen in ima recimo tri otroke, potem si ta revež v resnici ne more kupiti niti časopisa. Za živila na normalno karto porabi 17 šilingov. Za pet oseb torej 85 šilingov; zelenjava pa t stane 25 šilingov, tobak 25 šilingov, stanovanje, luč in radio 36 šilingov, dodatek na delavsko karto zneso 15 šilingov, torej porabi skupno 186 šilingov mesečno brez drv in premoga, brez oblake in perila, brez nabave in popravila čevljev itd. S kakšnimi težavami je povezano morebitno povečanje mezd in plač, smo tudi povedali v gornjem članku. Da bi pridobili vsaj delavske množice za svoje politiko in s tem za komunizem, so pričeli Rusi na svoj način reševati ravno to najtežje avstrijsko vprašanje. Tako so z velikim pompom in še z lepšimi frazami, da "podjetja v Sovjetiji ne delajo za koristi kapitalistov, zato hočemo pomagati tudi avstrijskim delavcem, dvigniti življenjski standard in pripomoči, da se gospodarski položaj Avstrije izboljša" - podpisali pretekli torek "najboljšo" delavsko pogodbo

med delavstvom in petrolejskim podjetjem v Zistersdorfu. Ta kolektivna pogodba predvideva najmanjši zaslužek 200 šilingov, pomožni delavec bo zaslužil 250 - 310 šilingov, strokovni delavec celo 360 - 430 šilingov. Obenem se izenačujejo plače moškim in ženskam pod parolo "Enaka plača za enako delo" (s tem so naložili ženskam čisto moška, težka dela!), vajencem dovoli 36 urni delavni teden (da bo še dovolj časa za vzgojo!), dopusti delavcem se prilagode in izenačijo onim nameštencev. V ladjedelnici v Kornenburgu zaslužijo profesionisti 3.15 šilingov na uro, celo vajenci prejmejo 1.45 šilingov na uro, torej več, kot na Koroškem dobro plačani strokovni delavec! Poleg dobre plače, so dali Rusi delavcem v Kornenburgu še posebne dodatke v živilih, zadnji mesec n.pr. 2 kg mesa, 6.5 kg moke, 75 dkg sladkorja, 1 kg fižola, 3 zavitke po 200 gr tobaka, 185 kg olja, 60 dkg testenin in sol!

Namen takih dajatev in takih plač od strani Sovjetov delavcem v sovjetskih podjetjih je kaj pozoren. Je tudi uspešen in učinkovit, dokler so v vseh ostalih cenah stare plače in na celotnem avstrijskem ozemlju zakonito določene stalne in enake cene. Kakor hitro pa bi temu zgledu sledila tudi ostala nesovjetska podjetja, bi temu dejstvu morala slediti država in takoj bi cene vsem kmetijskim in industrijskim proizvodom ^{poskočile} in uspeh bi bil enak - ničli. Slično je bilo v Jugoslaviji, ko so takoj po "osvobojenju" dali delavcem tudi do 6.000 din plače, a vino je n.pr. poskočilo na 80 din liter, obleka na 10.000 din in podobno, da ne govorimo o davkih, tako, da noben delavec ni bil s tem zadovoljen in so vsi godrnjali, v kolikor so si seveda upali in smeli. Tudi Avstrijci sami pravilno ocenjujejo to povišanje kot propagando in socialistični podkancler dr. Schärf vidi v tem možnost razvoja krize.

Anglija in mirovna vprašanja

Angleži so se pripravili za mirovno konferenco. Skrbi jim ne manjka. Ko so prestali vojno od vsega pričetka do konca, prestali silne žrtve, morali kljubovati največjim nevarnostim v njihovi zgodovini, ko so trenutno izgubili važna oporišča kot Hongkong in Singapur, ko so se nahajale nemške armade blizu Nila in Japonske na mejah Indije so zopet osvobodili vse svoje dežele in vsa morja. Zopet so se znašli, pri tem so pa nenadoma udarili ob rusko ekspanzivnost, ki jim je zatemnila vso bodočnost.

Anglija je preživela težko leto, ko je Italija prenehala biti sredozemska sila, se je na njenem mestu pojavila druga, bolj trdna in bolj oborožena sila. Sovjetska zveza se je trudila podreti ograje, ki so jo ločile od pokrajin, kjer so preje njeno vojno brodovje bolj redko videli. Propad Hitlerjevega rajha je pripomogel, da se je odkrilo novo veliko zgodovinsko vprašanje, nepričakovano dejstvo, novi ruski program, ki bistveno prekaša onega, katerega pripisujejo Petru Velikemu. Ta program je vrgel pogled na Libijo in sicer v vidu postišča nasproti Italiji med Tunisom in Egiptom; silil je k Jadranskemu morju, kjer naj bi mu odprla vrata Jugoslavija s svojimi pristanišči Trstom, Reko in Puljem; oziral se je na Dodekanez vzdolž turške obale nasproti Dardanelam Atenam in Aleksandriji, na italijanske vzhodno-afriške kolonije, močno se je zanimal celo za Gibraltar.

Vsi ti cilji seveda niso mogli biti doseženi, ker bi se s tem zapostavila Vel. Britanija, katere zveze z Bližnjim Vzhodom bi bile praktično pretrgane. Istočasno je moskovska vlada načela staro vprašanje Carigrada in morskih očin, tega večno važnega vprašanja za

londonsko vlado.

Trenutno so vse te razprave utihnile in mogle bi se verjeti, da se je Rusija na celi črti v najlepšem redu umaknila. Pri zadnjih razpravah "velikih štirih" ni Molotov zahteval niti Tripolitanije, ne izključno jugoslovanskega Trsta, niti Eritreje ne oporišča na Dodekanezu. Sovjetski tisk je prenehel z grožnjami Turčiji radi morskih ožin. Anglija je v teh vprašanjih relativno zmagala. Samo, koliko je ta zmaga vredna in kako dolgo bo trajala? Se ne bodo ruske zahteve jutri spet pojavile? To zatišje v Londonu nikogar ne moti.

Poleg tega je v nesoglasjih med Rusi in Anglosasi zavzela mesto Sredozemlja Nemčija. Ta Nemčija sedaj prizadeva Angliji veliko večjo skrb kot pa Ameriki, kar je lahko razumljivo. Anglija ne želi imeti pred svojimi vrati niti močno oborožene države z neznansko vojno močjo, niti obubožane dežele, ki bi stalno kot prosjak trkala na njena vrata. Anglija je prepričana, da bi bilo najbolje spraviti to deželo zopet v ravnotežje s pomočjo in sodelovanjem vseh štirih velesil, to pa le, ako se jo tako uredi, da ne bo tvorila nobene nevarnosti več za druge. Za to nalogo do-sedaj Sovjetske Unije ni bilo mogoče pridobiti. Skrb za Nemčijo je v Angliji točasno, ko se vrše mirovna pogajanja, večja kot pa za Sredozemlje. Ima pa še dosti drugih skrbi.

= : =

ZAKAJ SO ODSTAVILI DR. JOVANO-VICA. Voditelj jugoslovanske kmečke stranke je bil izključen iz narodne skupščine, ker je napadel zvezo Jugoslavije z Rusijo. Jovanovič je imel prvi opozicijski govor v novi jugoslovanski skupščini in je izzval burno debato, ko je kritiziral vladno politiko. Med njegovim govorom so pristasi vlade večkrat kričali: "Ven s hlapcem reakcije"! Kot vzrok izključitve Jovanoviča so navedli, da je napadel Sovjetsko zvezo s tem, da jo je obdolžil, da se vmešava v jugoslovanske notranje zadeve.

Z VISOKIMI DAVKI HOCEJO PRISILITI KATOLIČANE, DA BI ZAPRLI SVOJE CERKVE. Londonski tednik "Universe" z dne 12. julija poroča, da hoče sovjetska vlada z visokimi davki prisiliti katoličane v na novo zasedenih deželah, da zaprejo svoje cerkve. Cerkev sv. Mihaela v Wilnem n.pr. mora plačevati letno tako visoke davke, da bi preracunani v angleško valuto znesli več tisoč funtov sterlingov. Duhovniki morajo plačevati samski davek. Ruska propaganda čisto pularja visoko število katoliških cerkva, ki so "v Rusiji" odprte in vernikom na razpolago, kar da je pokaz sovjetske verske strpnosti.

V resnici pa so vse te cerkve - razen ene same - v deželah, ki jih je Rusija zasedla, n.pr. v vzhodni Poljski, v baltških državah itd. Zaradi sovjetskega preganjanja število cerkva in duhovščine pada. Edina katoliška cerkev, ki je na področju Rusije izpred leta 1939 odprta, je cerkev sv. Ludvika, ki je na razpolago zunajim diplomatom.

ZUPLJANI PRISOSTVUJEJO UMO-RU SVOJEGA ZUPNIKA. V Odri blizu Zagreba so pri belem dnevu in ob navzočnosti njegovih župljanov ustrelili mladega hrvaškega duhovnika Stefana Povoljnaka, poročca londonski tednik "Universe" z dne 12.VII. in dodaja, da je zajel Hrvaško nov val protiverskega preganjanja. Župnika Povoljnaka so s silo odgnali iz župnišča in ga ustrelili brez obsodbe. Tudi ni nihče dvignil obtožbe proti njemu.

ZIVLJENSKI STANDARD V SLOVE-Delavec zasluži 12 do 18 din na uro; nameščenstvo pa 2000 do 3200 din na mesec. Ker delavci najprej niso marali vstopati v sindikat, zato je vlada tistim delavcem in nameščencem, ki so šli v sindikat, dodeljevala do-

datne živilske karte za težke in srednje težke delavce. Kdor pa je v sindikatu, je pod stalno kontrolo in mora vedno na tiste "spontane" pohode po mestu, na "spontane" manifestacije pred sodnijo, ker mora kričati "Smrt, smrt!" itd. Tudi dajatve za sindikat so precej velike. - Tako zasluži nameščenec skoraj da polovico manj kot pa delavec. Družina plača za elektriko približno do 2000 din na mesec za kuho in razsvetljava, vse tisto pa, kar se dobi na živilske karte, stane približno 800 din za osebo. Nikdar ni bilo življenje v Jugoslaviji tako drago kakor je sedaj pod tem režimom. - Meter moškega blaga pa stane 1200 do 2000 din, čevlji stanejo na nakaznico din 800, toda večinoma jih sploh ni dobiti. Navadno je treba iskati čevlje po dva meseca in potem nakazilo zapade in je treba zopet znova skozi vsa zasliševanja in preiskave. - UNRRA-inih konzerv je dovolj, toda ljudje so tako obubožani, da nimajo denarja, da bi jih kupili.

POLOŽAJ IZIDORJA CANKARJA. - Izidorju Cankarju so komunisti v Ljubljani zaplenili parcelo, ki jo je imel na Fužinah. Sploh se govori, da njegov položaj ni ravno trden. Zamerijo mu zlasti to, da ni uspel v svojih lansko-letnih pogajanjih s SLS v Rimu. Tam se govori, da je bil Izidor Cankar lansko jesen poslan v Rim, kjer bi moral doseči s predstavniki SLS nek sporazum; toda dr. Miha Krek ga v Rimu sploh ni maral sprejeti in vrnil se je praznih rok v Belgrad na referat. Tudi z drugimi opozicijskimi v Rimu ni ničesar dosegel.

ZAPRTI UMETNIKI DELAJO ZA MINISTRE. V ječo so vrgli več akademskih slikarjev, tako Maleša Steternena in Subica. Vsi so v ječo prejeli platno in drugi material in so morali tam zastoj slikati dela za stanovanja ministrov in drugih vodilnih komunistov.

PLACILO OF-arjem. Na raznih razpravah proti OF-arjem so se slednji zagovarjali, da so večkrat kaknega partizana rešili ali mu pomagali in zato sedaj terjajo vpoštevanje tega pri ev. odmeri kazni. Toda sodnik se je moral postaviti na stališče, da je vprašal, ali je to storil iz človečanskih razlogov ali kakšnih drugih. Če je odgovoril, da iz človečanskih razlogov, tedaj mu je bilo odgovorjeno, da s tem ni storil ničesar. Le če je rekel, da je storil to zaradi tega, ker je uvidel koristnost rešenca za partijo, tedaj je bilo to vpoštevano, sicer pa ne. - OF-arjem se sicer zelo slabo plačuje, kar so posojali in jih je zelo mnogo temeljito ozdravljenih.

TA PA IMA ŽIVCE. Dr. Wellington Kov, dosedanji kitajski veleposlanik v Londonu, je v istem svojstvu prestavljen v Washington. On je tudi stalen zastopnik Kitajske na vseh mednarodnih konferencah in gotovo eden od najboljših mirnih diplomatov, ki se nikdar ne razburi. Pravo "kitajsko mirnost" pa je pokazal za časa zadnje vojne. Ta 58 letni diplomat je prišel v London l. 1941, sredi vojne torej in v času, ko je bil London stalno obsut z nemškimi bombami. Ob nekem napadu, ko so bombe padale v neposredni bližini poslaništva, je priletelo nekaj tudi v okna njegove delovne sobe in razdrobilo steklo. Mirno je vstal, ogledal si škodo in potem prosto ukazal, naj prenesejo pisalno mizo v kot kjer se je čutil čisto varnega. In medtem, ko so bombe še dalje padale naokrog, je on mirno sedel in delal. Ko je bil dan znak za konec alarma je samo ukazal, da odstranijo črepinje. Kitajski veleposlanik je bil eden redkih Londončanov, ki ni bil nikdar v zaklonišču. Takšne živce in takšno hladnokrvnost bi potrebovali mi danes!

UMURLA JE Angela Lengar, učiteljica v pokoju iz Ljubljane.